

MA-69

Sauagy nyelvű műveim
Nepművészeti adattár

MA-69

Grafika; ill. isk. tananyag

Grafika ideje;

Tartalom; Művészeti

6 lap

Földrajzi mutató; kéthetente

kezdőlap; XXXIII

Iratgyűjtő

MSZ 5617

PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

feltehetően

alapszerke az egyes ltr. 76. + 4. oldal

A község monográfiájának összeállítása.

76
I.

Szentborbás

A lakóhely neveinek, elhelyezéseinek, nevelésének vázlatja.

1. Névzettségek, neve eredetük elnevezése és magyarázata, változások.
2. Földrajzi elhelyezkedése, fekvése.

Teljesülés eredete:

A falu névkor teljesüléstől állt. Pár héttel indult el a falu keletkezésére. Nyrtas községből álló pár héttel lakócsalás akartak csatlakozni az akkori meglevő jégvezérek. Az akkori kormány ennek nemet mondott, külön falu létrehozását akarta megvalósítani. Pár héttel az építkezésekkel falu jött létre. Utca falu jött létre, amely Eszaktól - Dél irányban húzódtak. Az egész terület Zselicé ként farab birtokot képviselte. Lakó pár embertől állott. Tetreék szerint építette magát a meglevő területre. 1866-ban mehest letentettek. Ekkor vándorok el a földterületet a közalapulatra. A terület 650 hold birtokot képviselt. Határos volt heitborbás, Lakócsa felsőnémetekkel, Tóty falu, Patony községek. A nép kezdete magyarok, megelhetes székely, magyarok is volt. Több család, helyneveket átvettél a környékéről. Két határt letentettek. Keleten a falu alatt községi határ, Eger, Dellen is, Nyugaton a Düllővel (Aglara) a tölteing. Eszakra két dűlővel (kis és nagy Győrca) lakócsig. Lakócsa község terjedekelt terület nyugatban. A birtokot a Fodot uraság birtokból vásárolták, (kelet felé) a másik ilyen birtok Velák uraságtól vásárolt. Szentborbás körül volt a közalapítvány (v. n. Zselicé birtokkal) így a terjedekelt lehatárolása vált. A földes urakkal viszonyítva a falu hirtelenre tartozott. Kiseb terület volt heitborbás. Utak felé időben járhatóvá váltak, így gazdasági terese elmaradás mutatkozott. Eddig még nem is bejelhetünk heitborbás községnél. Védeti neve heitborbás volt. A falu védeti neve a török időben nyulak visza. Emlék sem feljegyzések, sem mondók nem maradtak vissza. A falut kb. 1800-as években tervvel szervezték. Teljesen legett csak a falu első és az utolsó háza maradt meg. Legjobb háza felé lehet építkezési anyag a fa. Tehát tölteing és fecskefal, szappal fecske, ez volt a környék helyreállító híral anyaga.

96

1/ A lokális természetű földrajza.

1. A felszín.

A tóví felszíne egyhangos. Területére jellemző, hogy
nincs mérséklést váltakozik. Nyaranta mégse kezdődnek
hónal. (D- irányban) felszín egyhangúság uralkodik.
Mevédek, hirtelen lejtőket dűlőben kissé megmutat-
kozik. A vízszintet általában a felszín
nem szétválasztja meg. Gyakori vízszintemnek nem jellemezhető
közé. Gyakori értéket is lehetett érezni. 1937-ben földvén-
gek ráta meg a környéket. Kár nem mutatkozott.
Kiseb és nagyobb hóra alapzata ingott meg.
Kiseb elmozdulásokat lehetett érezni. (Táblaközegek-
butorok irányára, pohár fánál)

2/ Az éghajlat vizsgálata.

Középhegységilek uralkodik. Az éghajlatban változás
nem észlelhető. 1979-ben és 1982-ben: 50 év külön-
bözlet között észlelhető nagy hűség. (Kb-32-34 fok hűség
uralkodott. 1942 - még sokkal nagyobb hűség volt
észlelhető. Széleskörű és mérsékelt állatok éreztet meg.
Sok nyúl, fácán, fogoly fogott meg a mezőn.
1956-57-ben nagy alkalmával pedig fagyó nyara-
kat lehetett érezni. Gyakori éghajlati földművelésnek
a pinceban, vagy pásztaban való tartózkodás attól.
Kb/ P P D- 89-ben nyáron volt olyan hűség, hogy az
fűszek aratás idejében téli kabátban dolgoztak.
Hűség levegő beáramlása, (Ez a téli idő) okozta a
levegő nagyfokú lehűlését. 1920-ban levegő idő
időszakában végig uralkodott az enyhé idő.
Újra télen jött a Déli áramlat, fagy nem volt.
Febr. 10-én nagy meztörtént a szél este 11-
óra körül nagyfokúra nőtt a szél (kedves időjárás)
Katasztrófa földművelés 20 g. történt.
Fagyveszély nem észlelhető. Mindenképp egyformán a
hőmérséklet. A téli idő hűsége egyformán hat a
tóra. Kiseb és nagyobb télek, hűsége télek váltakoznak.
Hűség elleni védekezés a gyümölcsfákat szappal,
kukoricával védekeztek.
Mivel a fagyveszély ellen: pl. Ha nyáron erős fagy-
ság van, télen kisebb hűség lesz.
Ha a vándormadarak a vándor időnél tovább maradnak,
akkor hamar az követhetik.
A baromfi a kakasok a farktollazatukat
elhasználják, hűsége, akkor a tél utolsó fagyra fordul a
hűsége. Ha továbbra a majom vándorral kell a
nagy aznap eső lesz.
A nyugati részén főleg dráva vándor a talaj
művelés eső időben is könnyen elvégezhető.
Téli idő elleni védekezés irányban a talaj.
Több eső esetén vándorral kell a talaj hűsége-
désére, hűsége ellenében, télen kell. állni a
művelésnél.
Az eső ellen a gyümölcsfák főleg a
pinceban jó talaj. De ipari növények, kender,
len, mák, dohány, kender.

Csapadék:

Csapadék szempontjából végebbi időekben, főleg 1916-ban, száraz esztendő volt. Növények legnagyobb része elszáradt. Ekkorban 1919-ben főleg az ősz, és csapadékos volt, a termény betakarítása alig volt lehetőségre! Jégverés főleg DK irányban mutatkozott meg legkorábban. Nagy jégverés nem volt tapasztalható, 1928-ban a hóvirágok vért verte el.

Széljárások:

A tengerrel érintkezve a legnagyobb levegőtömegek. Hónai Tengeri megújulásokat az u. n. ciklonok. Hatásuk messzeható volt. Tak gyökerestül dőltek tetőket vett le. (1916) Pl. Jankovics Andrásnál teljesen egy 10 m magas tetőzetet a harmadik komorába dobta. Általában a csapadékok is ezek a szelek hozzák. Felhőszakadás formájában mutatkozik meg. A éghajlat szempontjából a változó hőmérséklet nem nagy kihatással van a termégyerősségre.

3. Vízzajz.

Vízzajzi helyzet szempontjából bő folyású. A Dráva #14-vel folyik D-irányban. A Dráva vízrendezésére tartozik a terület. A Dráva hirtelen határával 300-400 méter széles, közepemélyes, kb. 10 m mély. Állandó áradással toldható. Folyás nem toldható. Talajvízes felületek Dél-északi irányban (Luka) elhelyezkedésük. Tavak táján, főleg hóolvadáskor töl fel nagyobb mélységben. Tavas terület 500-500 m hosszú, néls területen fekszik. (u. n. Csikó akó legelő)

Vízborog a falu E-északi bővebb. Kutak ottlagos mélysége E. on 9-10 m. Déli részén 5-6 m.

Vízleltetés megvalósítható minden hízával. A végebbi időben tömörítések voltak. Azóta gyarapodott a kútak száma. A kútak nem voltak egyezőségűek. Gyakran előfordult a megbetegedés. A falu népének legnagyobb része golyvás megbetegedésben szenved. Az ivóvíz okozta a legnagyobb megbetegedést.

A golyvás megbetegedést csak a jódzott só alkalmazásával küzdötték le. A víz felzárkózott tömörítéssel nagyobb mélységű kútakkal. A Dráva nagy kanyarokat vett. Fel húzó területen fekszik, hely nagyon területesen. A kanyarulatokat levágták. 1860-65 években nabolgottak a folyókat. Előzőleg nagy területet öntött el. A víz felzárkózott egész a faluig.

Töltéssel védtek el. Tavasítól egész (D-irányban) izentmononig (K-irányban)

A vízjárások következtében sok tömörítést, halmazt hozott magával a víz, ez lerakta a Dráva, és keletkeztek az óvadányos felületek.

A fővényeken megtelepedett a termékeny növényzet. Kók, kaka, fűzfa, egerfa telepedett meg a területen. A falu helye a víz süllyedése miatt nem esendő.

A víz süllyedése a falu 10-15 méterrel magasabbban fekszik. Kóros kihatás nem észlelhető.

A falu síni településén. Egyházközséget több falu létesített. Mindenkinek volt kápolnája. Kenderesves halánattal foglalkoztak. Gyöven elbáttak a falut közel. Sőt meg városba is néltették. (Pis) A vizet felhasználták kápló vöve. Pár ember ömlegetett is malmat építettek. A felépítéshez szükséges fakat a közalapítványi eróssal szereztek be. Erőkees esemény füződik hozzá. Klerkei művereti egyen is malmat csinált, Eteki mór volt malma és az előző eladta. (1400 körül történt) Ez zaskoba lette a pényt. Mivel meg. Gyakok nem voltak, a pényt nahogatta. Zapper a pényt elűnt. Gyon a malom már tulajdona lett a péve pedig sohasem letyng. A víz jobbpartján vímentes ludat építettek. A ludatól dél irányban kenderesváros létesült. Az újvízi kenderesváros az u. n. O. D. városa volt. Ez város kiserőlt. A part a mosai kiveresében kenderesváros is alkalmas lejtőre keletkezett. Közlekedés is fejlett formában volt. Barostól volt megközelíthető a föld. Víz, víz közlekedést bonyosítottak le. A víz az utóbb helyen is tudalunk. A vímentes ház mellett eróssal helytől. Kiserke közlekedési eszköz a csónak volt. Megtárható meg a komp. Gyonassági szempontból a víz elvívna. Malmat, víz-erőművet, ürtözékes vízgazdálkodást.

4. Természetes növénytakaró és állatvilág.
 F - D - K - V irányban erősség fedte a területet. Az erdősejéket kiserítették. Mivelkiseri területeket homosítottak meg. Csak a földönként vállaltak az istent. Mór az E irányban található erdő. 13 kataszteri hold a megközelítő erdő. Húttól föld, és volt foglalkozás el helytől. A helyi erdőterület 300 hold volt. Erős a helyi 90 hold. Mivelkiseri terület, mosai (P. vára nevé) 30 hold. A mosai erdő jellegzetes fái tölgy, nyír, kiserke. 1884-ben az egyik erdőterület újból telepítették. Gyonassági természetessége a talaj, nem alkalmas. Az erdősejéket kiseribben, erőkkeben főleg a végéjéket lehet megtalálni. A vadászati mórban kiserit fejlődés. Sok ember foglalkozott a vadászattal. Rengeteg nyúl, vadkacsa, vadliba tartozkiserit a föld a füzésébe. A vadászati lejtőknek lassan történt. Mór onest is mert a rengeteg erdősejéket kiserit lett, vöve kiserit-önni a vadászati.

5. A talaj.

A talaj jellegzetessége vöve a fekete agyag. Nemely helyen kiserit terület. Legjobban kiserit talaj (u. n. agy-lóna) K - V irányi területen vannak. Rosszabb minőségű talaj (Gorica) nem a vöve erőssé vöve. Füzészetesek növénye. Rész, lucerna, lóher, burgonya. Gyöve, kukorica (Aigiana) az K - V erőssé taláható. Vetés, vöve változatos: talaj formában ültettek a kukorica, utánna, zab, vöve, kiserit, és kiserit.

3./ A népszűréség:

Történeti változás 1918-ban kezdett nagyobb formában kibontakozni. A falu lakossága nómászok bejövetelére kb. 320 lelekrádmú. Híletes állagor napvordata évente 15-20 közt morget. Házalékban megjelölve az eredeti nómász 4% - 10. A területre jellemző, hogy nagy nómász találhatók az eggek. Gyakran előfordul, az hogy unokatestvér, unoka- testvérről két hársasságot. Eből adódik az utód bejölés- beli elváltás.

Geológiai helyzet némely években nagyarányban ki- elevenedte. 1930-ban elég nagy termés volt. A nagy termés ellenbe kicsi volt az óra. Versenőbe ment a nagy termésből nómász megőrzéséig termésig.

A földet szeretek volna az emberek örök örök fogadni, ahelyett hogy a földön nagy magas bevéket ne kellett volna fizetni. Az uradalom kiadta a földet 24 évre. Észre vették 4-évesen szer fizettek. Ezt 24 évig dőltetve kiadni kellett, nem nómászva a termés hozamát. Gyorsan termésnél nagy nómász egyforma a fizetésig.

A terheket nem csökkentették és így a lakosság nagy része kioldódott. Volt aki földet területre, vagy a földön nagy vándorolt. Minden két helyben egy nagy állat fűmbe a költözködők rendelkezésére. Az adósságokat az itteni pénzzel nem bírták kifizetni. Az ott kereset pénzzel tudták fizetni. A napvordára is kiadással volt. Nehéz megelölés, nyomorgó élet alakult ki.

Kuházkodás ellenben iskolázatlan terén is ez volt a helyzet. Míg a kezdeten egy család 8-9 sőt 10-15 lelekből állt. Ebben a keletlen helysetben lecsökken 5-6 főre. Az állagor életkor életkor megőrzött. Torokgyök, tündő- baj pusztította a csermőket, gőrmőket.

Táplálkozás nem volt kielégítő. Gőrmők nyom- masztották a gőrmőket. Hőzöjött a Tifusz betegség, ami pusztító hatással járt. Mivel a gőrmők betegség. A gőrmők táplálkozásu gőrmő- ketet nagyban söröste. Évente 10-15 gőrmőket pusztított. Gyógykezelést nem bírták fizetni.

Munkavégzés elég nagyvált. Alig vonta a nómász, hogy gőrmők beleserevedése 8-9 évesre s nómász megvált az ő hivatalára is. (Libapórt, dinnyé pörköst) Kevés börtört sokat dolgozott. Mók gőrmők munkája ellenben onnan meg. Míg egy napra a nőknek 40 fillér, a férfiaknak 1 pengő. (Kardos) (Korona) Gőrmőknek 30 fillér. Ez a munka bet nem volt kielégítő a sok lelekrádmú esaladás az élelem, munkát elváltásra.

A gőrmők így hamar beletövédték a munkába. hevesetileg tömörözték, visszaestek a bejölésben. A nómászok társadalomban seletköri felöltek az embereket. Kultúra, életmóddal, vordász jellemző a közeget. helysperpektívát nyitott a noc. társadalom. Villany, rádió, telefon, kocma, mozi, utat utal a jóbb fell. A nép felemelkedését hirdeti.

4./ Az életforma megváltozása.

A földművelés mellett a gazdasági tevékenység alakult.

A munkás szervezetek szervezése a gazdasági tevékenység mellett.

Az életforma alapvetően megváltozott.

A lakosság nagy része a mezőgazdaságra helyezte a hangsúlyt. A munkások szervezése a gazdasági tevékenység mellett. A munkások szervezése a gazdasági tevékenység mellett.

Fő tevékenység a mezőgazdaság. A munkások szervezése a gazdasági tevékenység mellett. A munkások szervezése a gazdasági tevékenység mellett.

5./ A település változásai.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

6./ Település.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Település fejlődése a mezőgazdasági tevékenység mellett.

Az évvel eves és váltakozó. A háromnyomásos gazdaságoknál is megjelent, hogy azután után legeltetést vezettek be. Ránéjtóval az állatokat, az elvált magvakat, fészketek.
Arutai után kihajtott a tonlóvágy, nagyobb kifejtést a melleszt. A háromnyomásos gazdaságokat nem vették ki, mert kevés a föld és minden területnek megvan a maga stílusos része, amit megjelöl.

III. A lakóhely története.

1780-ban kezdett pár ház kialakulni. A betelepültek hurokát vesérel néromasték. Mivel itt annyira megfogott a nép hogy nem akart ember aki megindította a települést. A nép legeltetéssel, állati neveléssel foglalkozott. hurok nem volt. Jó foglalkozásuk a halászat, vadászat. Robotosokat toboroztak. aki robotot megölt az elhunyok, (Egy heten 2 nap) az kapott hurok birtokot. Ezek össze szelődés maradt.

A háromnyomásos gazdaságok nagy részén a naposlat (apátanya) 18 órával. Jól kevés a hely, újabb ház kialakítása, építése kellett. Több családunk is előfordul ilyen eset. Vallási megosztás román káth. vallásnak. Más vallással nem keveredtek. Hurokban kétféle, magyar hurok. Eredeti magyar hurok magyar. Később az országvet nem használható. Ez volt a nemzetiség elválása. Hurok hurok eltiltottak s helyébe csak magyar hurok adtak ki. A hurok eredeti lakosból áll. Gyökösöztek nem akadtak.

1848-ban csak pár házból állt a falu. Birtokosok nem voltak mert a navaadgharcban.

Jóval később álltak be változások. A hatalmas erdő selyget kitérték, művelőföldekké vált a terület. Az egész az uradalom lett. A lakosság már kezdett naposodni. Kevés a föld. Több a kisembereknek. Voltak akik beálltak vele. De az eltiltás és előre nem látható terhelés az alsó ontály-nak kellett viselni. Így sokan a kindacsihoz vándoroltak. Papi birtokot keperett a birtok.

1919 decemberében a falu területét Horvátok nélték meg. 1921-ben navaadt meg a falu.

Három évig Horvát területhez tartozott. a Horvát fennhatóság gyakorlását a falu népszeről.

A Horvát megindulás után Horvát Miklós vette kezébe a hatalmat. A Horvátok visszavonultak és következett a Horvát korok.

Fegyveres teendője az iskolai könyvek (Horvát) eltiltása. Csak magyarul navaadt tanulni. A horvát nyelvet nem engedték gyakorolni. Tehát nemzetiségi üldözés következett.

Nagy pontfogó akadt a parasztságnak. Az elbenedések miatt Navaadai a kisemberek segítőtje volt. Nagyon sok földet ontott né a kisbirtokok között. Nagyon angolósok voltak erdőtt. Sok ember fegyveresen tért haza a 19-es forr. után. Nagyon zűrszavart tartott. A hadbavonulók családtagjai nem kaptak

kapta meg. Az akkori jegyzők nem onkolnak net
a családtagok közt a nekik jóvá írt pénzösszeget.
Akkori navakkal mondva "menyinek legelnie".
A hozatáró emberék erre "mondást kényszeríték elő.
Utinostad a jötkönyöget. 2-2-vel tomadtak rá az
emberek a jegyzőre. Komoly férgesetést tommítottak.
Sok közülük belött az ablakon. A jegyző meckhümi
kényserült. Tehát forradalommal vált a helyzet.

Szabó István bekötötte a népet. Földöntást ígért.
A földöntás meckhümi megerőltetés. Az 19-es
forradalomban a veltveti katonák 2-2 két. hold
földet kaptak. De a földöntás nem is történt, hogy
az a föld aki megműveli, hanem csak bírbé leg-
feljelle kedverményes óron.

A vintokosok zugsóssámi kezdtek. Vasvárdi havó vált
a birtokosok nem jó nemmel nektek. "Szémas
képviselettel, társasággal, meckhümi."

Eutan történt a föld ~~meckhümi~~ veglegessé. Sok ember
vednökseget keresett. A bankból felvett pénzt nem
tudta visszafizetni. Így történt az arverés.

Lovat kőcsert hajtottak el meckhümi gazdától.

Gyabban kényserült menni az is az opalásóipilag meg-
tosztos góda. A gyár nem volt akkora betogató képe-
ségi. Nem is aradt gyár a közelben is is mintek a
miedgárdosságot kellett videríteni.

Az előző fejezetekben említett közalapítványi birtokot
a felszabadulásor netontották. Sok családnak megváltott
a helyete. Minden családnak 5 koth. hold föld jutott.

zentivül kiegészítettek még az holdal.

1./ Mezőgazdaság.

A település szélesedett. Új házhelyek alakultak. A ház-
helyeket kihámozva, házakat építettek. (Új telep)

Az új a településnek csak kényes. Nem felelt meg.

A terület ~~meckhümi~~ terület. Tavaszel őssel nagy a talajvíz.

Az akadályozta a kényesítést. (Az u. n. mirtán) - on.

2./ A földbirtokok megvásárlása 1945-ig.

Legnagyobb terület a földalapítványé volt. Valt pár
családnak birtoka, elhez még bírbé velt pár hold hold
földet. A termelőeszközök eredete fekete feje vasból,
faborona leművés. Később befűdött. A fekete belváltára
a vaské, borona, a termények velt késsel vegertek.
Későbbiek folyamán velt gépek veltetés bel.

A nagy birtokok gazdaságilag jobban belváltak nveve.

A meckhümi gazdaság felszerelés nagy formában megtalálható
volt. Az első háború megkordese előtt 1 évvel a birtokot

a nép művelésére adták ki. Nem tudták megfelelő
eredményt felmutatni. Köze jöttott még a vezetők kapo-
ssága az isopások, gardak több jóvődelmel telet el, is,
nem velt gazdaságos a nagy birtok. Tehát hágyallás
állott be a gardakadásba.

A kisgardak több terményt tudtak kihozni mint
a nagy birtokokok. Elmaradottság mégis nagy volt.

Még a meckhümi birtok nevezett a kisgardak terményei-
ket nem tudták értékesíteni. Nagyformájú növelést csak
a nagy birtokok vegertek. A Drávan udályok jartak.
A terményt ide veltak be el veltetésé toval.

7/ Cigánylakosság:

A cigánylakosság nagy vándorlást érték végbe. Ezek hely-
ről a másik helyre vándoroltak.

A lakosságtól továltovítottak magukat. Eelő mellett
fűves részen ütöttek tanyát.

Ezt hátról áll a településük. Három család továbbkötött
ezen a helyen. Eredeti hely, ahonnan ideköltöttek a
Dráva jobbpartján lévő területől költöttek a mai helyre.
Foglakozásuk pásztorok. Fekvéket, főzökanaletet kel-
tették. Üldözésük nem mutatkozott. Később részt vettek a
uradalmi birtokokon mint alkalmi munkás. Az ura-
ság kiemelkedően kihasználta őket, mivel az ő terü-
letből foglalták el hármuk való helyet.

1945 után emberemből törtört. Földet nem kaptak.
Elszédtek állami gazdaságokban dolgozni.

Minden termelési dologban kivéni a tenet, az, mint
a másik ember. Ahannak gondoskodni a cigányoknál
is. Jobb helyzetet, ingyenesen vonni részvételét meg 50.
Sokszor megcsigányozta a munkái ingyenes munká-
llatásában részesül.

IV. / Gazdasági élet földrész.

A mezőgazdasági termelésben a talajra is az eg-
nyasra terjedlik. Nagyon hozzájárul a növényzet
kialakításához a csapadék és a talaj.

Megemlékettek közül megemlékezést itt kell előhozni az
árvaközös részt. A fali déli részen a Dráva
folyásával található művelhető területre vonatkozó
legjobb talaj.

1/ Mezőgazdasági mai képe.

Gazdasági terület megismerése szempontjából a mai
képe változatos. Található eelő legelő, szántó, szőlő stb.
a terület legnagyobb részét szántó foglaltja el.

Mivel szántóterület túlsúlyban főleg ezért földmű-
velés a legnagyobb jövődelező gazdasági forma.
Mivel eelő az nem különbözött a többi tanyán.

Megtekinthető a gabonaterület mindenekelőtt sekere
közösül képződmények. Később kialakulni a
dolmányterület. Szári növények közül legfon-
tosabb a kender. Régi termelési ág az éke ta-
lajak. Konyhakerteket szempontjából eelő a ter-
mészet. Szükségletnek megfelelően termesztenek.

Piacra nem szorult a konyhakertben termelt
növényekből. Megnehezíti a piacra szállítást a távolság.
mások, helye a két központ. Mindkettő zokun
közösülra fekszik. Rendes közlekedési út nincs.
Ez megnehezíti a szállítás. Eelő a kony-
hakerteket nem fejlődött ki nagyméretűben.

Csekély a szőlőtermelési gazdasági részben.
10-15 éve még megtekinthető volt a fali
keleti részen eelő eelő eelő terület.

Termesztett fajták nem nagy mennyiségűek voltak.
Eelő a mára és olva. szőlőfajta honosítás
része. A földet kovácsokból telepítették be. Majdnem
minden eelő található volt kovácsok.

A mai róla régi. Nem is található meg mind az eredeti. Régiségre van az, hogy már tavakban - sege nem utasítják a megfelelő területtel. Más csak most 5-6 gorda tartja emlékeztető, mint a településben a régi eredeti róla. Etelemszeri róla - gyökereket nem is találunk.

2. / Állattenyésztés.

Az állattenyésztés régi adatokra nyúlik vissza. Előző fejezetben boncolgatunk a lakosság foglalkozásával kapcsolatban az állattenyésztést. Mivel a legelő és erdő volt túlsúlyban ezért állattenyésztés alakult ki túlsúlyban.

Állattalomány a hóvot lakta területől származik, u. n. legelő állattenyésztést vétek, az állattartás nagy vonala mindvégig megmaradt. Az állattartás kihasználása nem az országban mutatkozik hanem célmezés szempontjából. A hóvot időkhez nézve az állattalomány nagyban fejlődött. Külterjes az állattenyésztés. Gyorsulásban voltak a hárszék. Apró állatok állomány nagyban fejlődésnek. Megtalálható a pulyka, kacsa, liba, tyúk.

3. / Erdőgazdálkodás.

A most is meglévő erdőállomány kb 120 kat. földet tesz ki. Felhasználása nem nagyméretű. Legtöbb a teljes. Talán az állattalomány szempontjából hasznos.

Csúcsoktérket leterítették. Utasítások fátokat honosi - tották meg. Az erdő hasznossága még a gyorsabban - sege is gorda. / Vargánya, csirkegomba, nyulogomba, tiszke - gomba / található.

A Dóba mentén nagyterjedelműek a fűszerek.

Féli időkben nagyméretű a hasznos, hasznos.

4. / Gyém.

Gyém nem dominál a falu szomszár. Lakhely kör - nyekben nem található ipar szempontjából felhasznál - ható anyag. Talán emlékeztető miatt a hóvot ipar.

Kendevterületi horta magával a hóvot ipar kialakulását. A nép maga készítette saját otthonára szükséges ruhá - zatot. Szóval bonnát foglalkoztat. Ez még a mai időkben is megtalálható.

Izma mintárett anyagokat készítettek. Ami több részből áll. Az alsó víz rúdve, pucolva. Egyenlőre kiképzés készítettek.

Megtalálható még a duvabaszövésű u. n. gyöcsvázson. Féliak szomszár fehér anyagból régi szabású porcelánokat ruhákat készítettek.

Aranyos szomszár abroszhoz használt két ruhadarabot gyöcsvázson, amit szomszárban használtak.

Talán gyöcsvázsoni tárgyakat használtak.

Lakások a ruhanyelvények még megtalálhatóak a nép életében. Most is gyöcsvázson őket.

Féli foglalkozásuk az aranyos, kőnyak ezt iszik. Emberek inkább szomszárban töltik idejüket.

Jólkepezté felföldözéshez érő embereket látunk.

5./ Közlekedés, szállítás.

A közlekedés mai elcsúszásának mértéke nem változott. Magyar vonatpálya az utolsókat. Székesbányától kelet - NY irányban húzódik az utsonal. Ez nem kiépített út. Földút vezet minket irányban. NY irányban 1 1/2 km - re található a laktanyától vezető köves út, ami ortán kálkton irányban halad. Kelet irányban 5 km távolságban kezdődik a köves út. Falművek közlekedését csak a nyári szünet előbb lehetne biztosítani. Fő közlekedési eszköz kocsi, főleg vasúton. Szállítási irány mindkét irányban történt. NY irányban szentmártoni keréktől Selyevé. Kelet irányban székcsú iránytől Pócsafői állomáshoz vezető vasútra. Harmadik szállítási a Dóvda történt. Hozóközlekedést bonyolítottak le, a falu alatt egy kiterjedtebb áll meg a hejt és az árút berakva nyaralás ment. Szállítási cikk főleg gabonafélékben mutatkozott meg. Az utak a falu határáig napos utak mind részei. Az állati vontatás most is csak megtalálható. Az útszéli terük még nagy a mennyiség. Orszéki út kellene lakása, kálkton közel. Földművelésének lemeze szükséges a falu és az állomás között. Mivel, hogy mindkét állomás elég távol esik. Fő is a legközelebbi állomás Kástélyról 10 km. Orszéki 10 km. Téli időben, főleg havazáskor, vagy esős időben kellemetlenül terü az út az utazást.

VI. Kulturális élet.

A falu lakosságára nézve nagy elmaradást tapasztalt a távolra. Orszéki műveltség nem mutatkozott. A régi időben mozi személyesen határozott nem lehetett a lakosság. Most nem voltak, személyesen észlelt nem található. Mivel a gardasági alapokat megte-
 lelden. Gabonaváratól istálló pajta.
 Iskola alapítása nem nyúlhat vissza messire. A miig elő emberek nem is helyben, hanem Felsőcsőre v. Tótyfaluba jártak iskolába. A mai iskola kb. 1884-85-ben építettek. A tanulólétszám általában évente nem haladta meg a 40-45 iskolában járó tanulólétszámot. Tanulólétszám évkeig egy tanulóval merült ki. Nagymértékben meg található az irántudatlanság száma. Feketei út már az idősebb emberekre terelődik az az elvált. 1945 utáni változások sokban merült ki. Minden kéthetben mozielőadás van het alkalommal. A falu villanyt, telefont kapott. Par ház kivételével megtalálható a vezetési szabály. Az 5 éves terü kivételben ezenkívül még korcsmával is bővült. Szórakozás található pillanatnyilag stb. Nyáron látszik az ültetési is. A változások világosan megmutatják a régi idők elmaradottságát és a mai fejlődés további útját.

Néprajz.

1. A lakóházak építését fából alapozták. Fatalepa-
kat építettek a ház alá és erre balyogból karóval
ellátva húzták fel a falat.
Ezek a házak már mind átalakításban voltak.
Felváltotta őket a téglá és zsindélybedős ház.
A falak helyén lehetett majdnem mindenhol olokokat, iszapot
A portóznak helyben volt kokosa az iszokok körül. Az eszeget
alacsonyban hordták össze. Ez a feladta volt az állatok
nyondozása. Nyáron pedig a legelő tisztították az állatokat.

2. Szokások.

Régi szokások közül megemlíthető a halottal való bánásmód.
A halottat szobban felvállva néhány arany vagy ezüst
nyasztatott a halott felett. Énekelték, imádkoztak. Közben
szüneteltek. Vacsora vagy éppen annál a gyors megkínálta
őket. A temetés után közös imát végeztek, vendégséges és
még tétek háza.

Községi szokások közül a ludas, betlehemes, vegles
kiemelkedő. A betlehemesek előtt volt a korakörmű előkészítése.
Az asztal alá mindenféle terményből eszékly mennyiségben rakta,
hogy a következő évben mindenképp bő termés legyen.
Korakörmű este a tanulók megjárták a kórházban. Hárs-
hársra jótékonyan operálják elvették. Ezek a szokások még ma
is megtalálható a nép körében.

Farsang előtti napokban a cigányok szoktak megkérőzni
a parasztozt. Nyáron kijárt nekik egy darab nyáron sült
szalonna. Szüneti mulatságot is tartottak. A lányok nem-
zeti viseletben öltözve a legények lobátán ilve hátukon
csutora borral költve este is lopkodták a szőlőt. A ha a
mezei őt látta megfoszta a szőlő lopókat és a birtok elé
vettte. A birtok olykor mértékben büntették meg a tolvajt,
amennyi füst szőlőt szedett le.

Flatorkerítés nem mutatkozott meg a faluban. Ha csak
a bizsantelést lehet megemlíteni egy szépen fejőcs
bizsantelést vétek körül és ott végzett el a bizsantelést.

Püblőnevek elnevezése a talaj és szerkezetéről függő.

Pl. a Ny. részei ciglana névű düllő a kemény agyagos a
talaja. Mivel agyaggal keverik a téglát a düllő földje
pedig ilyen talaj, tehát a ciglana téglaföldet jelent.

Keleti és északi részen goricá névű düllő található.

Gorica; alacsony gori. égő. Ennek a talaja szarvas már
június fele elhül minden. Ezért inkább szőlőtarasnyút,
főleg vöröset vetnek. Júniusig a terményt eltávolítják.

Teljes a düllő égő földből képta a gorica nevet.

Nyugati részen lévő düllőt Adának nevezik. A Pódwa
mellett fekszik, mindentől való talaj.

Düllő művelés elég nagyban kifejlődött. Téli időszakban
házi ipart is a lakosság. Képzés stb.

Adorosi iratok, közösi iratok, földkönyvek, körbirtokosok
iratok, néposztályok, pártiratok, közösi egyesületi iratok,
földosztásokról való iratok megtalálhatóak Pavlekovic
Avarodonál: Szentborbócsa Fd u. 75 sz.